

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov **1/ M.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. J., advokátom v S., **2/ A.**, bývajúcej v S., **3/ M.**, bývajúceho v S., proti žalovaným **1/ V.**, bývajúcemu v S., zastúpenému JUDr. A., advokátkou v H., **2/ J.**, bývajúcemu v J., **3/ S.**, so sídlom v B., **o určenie vlastníctva a iné**, vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 17 C 97/2007, na dovolanie žalovaného 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 29. mája 2013 sp. zn. 15 Co 16/2013, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žalobcom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Humenné rozsudkom z 26. septembra 2011 č.k. 17 C 97/2007-159 v spojení s jeho doplnčiacim rozsudkom z 22. januára 2013 č.k. 17 C 97/2007-180 určil, že žalobca 1/ a pôvodná žalobkyňa 2/ sú bezpodieloví spoluvlastníci parcely KN-C č. X. orná pôda o výmere 1427 m², zap. na LV č. X. kat. úz. S. a podieloví spoluvlastníci každý v 1/2 parcely KN-E č. X. záhrada o výmere 1661 m² zap. na LV č. X. kat. úz. S. a vzájomný návrh žalovaného 1/ zamietol. Účastníkom ani štátu nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa domáhali určenia, že sú bezpodieloví spoluvlastníci predmetných nehnuteľností titulom vydržania, ktoré odvodzovali z darovacej zmluvy uzatvorenej 8. januára 1959 so Š.Š.. Na základe vykonaného dokazovania a dokazovania vykonaného v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/1991 (výsledky ktorého si osvojil, keď v danom prípade sa nejedná o prekážku res iudicata) dospel k záveru, že žalovaný 1/ V. nemohol nadobudnúť vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam vydržaním, pretože jeho právny predchodca V. mal dvoch synov V. a Š., medzi ktorými

v minulosti došlo k reálnej deľbe nehnuteľností, na základe ktorej parcelu č. X. a č. X. užíval Š.Š. až do svojej smrti v roku 1990 a preto V. tieto nemohol žiadnym spôsobom vydržať ani vstúpiť do oprávnenej držby, pretože jeho matka J. mu ich nemohla v roku 1955 darovať, keďže nebola ich vlastníčkou. Ak preto žalovaný 1/ podal vzájomný návrh, na základe ktorého sa snažil presvedčiť súd o väčšinovom spoluvlastníctve k sporným nehnuteľnostiam, táto skutočnosť nič nemení na tom, že sa mu nepodarilo vyvrátiť dôkazy o darovaní nehnuteľností Š.Š. v roku 1959 žalobcom a o ich následnom užívaní, pričom žalovaný 1/ ani v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 312/1991 nepreukázal, že mohol nadobudnúť vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam. Žalobcovia v konaní preukázali vstup do užívania predmetných nehnuteľností v súlade s obsahom darovacej zmluvy darcu Š. C. po jeho smrti, čo vyplýva z obsahu notárskej zápisnice z 8. januára 1959. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 151 ods. 2 a 148 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Prešove na odvolanie žalovaného 1/ rozsudkom z 29. mája 2013 sp. zn. 15 Co 16/2013 napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s jeho doplniacím rozsudkom potvrdil, účastníkom nepriznal náhradu trov odvolacieho konania a o námietke zaujatosti voči vec prejednávajúcej sudkyni Okresného súdu Humenné JUDr. V. rozhodol tak, že ju nevytlúčil z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Odvolací súd sa stotožnil so závermi súdu prvého stupňa, že žalovanému 1/ sa nepodarilo vyvrátiť dôkazy o darovaní nehnuteľností Š.Š. v roku 1959 žalobcom, ktorí osvedčili vstup do ich užívania v súlade s obsahom darovacej zmluvy po smrti darcu. Vo vzťahu k námietkam odvolateľa uvádzaným v dôvodoch odvolania uviedol, že z výpovedí svedkov aj v konaní sp. zn. 7 C 312/1991 vyplýva, že Š.Š. bol v užívaní predmetných nehnuteľností dobromyseľným a dôsledne dodržiaval rozdelenie vykonané medzi bratmi, ktoré ani po smrti brata V. nerozporoval ich otec V. st., a aj po jeho smrti boli nehnuteľnosti užívané v dohodnutom rozsahu jeho právnymi nástupcami. S poukazom na ustanovenie § 145 zákona č. 141/1950 Zb. Občianskeho zákonníka platného a účinného do 31. marca 1964 uviedol, že najmenej od smrti V. C. st. v roku 1942 do roku 1990 nevznikli žiadne pochybnosti ohľadom oprávnenej držby dotknutých nehnuteľností Š.Š.. K námietke odvolateľa týkajúcej sa parc. č. X. odvolací súd poukázal na znalecký posudok vypracovaný v konaní sp. zn. 7 C 312/1991, kde znalec uviedol, že pri miestnom šetrení pri THM bol ako užívateľ parc. EN č. X. zistený Š.Š. a vedľajšiu parcelu EN č. X. o výmere 1207 m² užíval V., pričom tento užívací stav bol tak zameraný a je vedený v EN. Z toho vyplýva, že Š.Š. riadne spornú nehnuteľnosť užíval a ešte za účinnosti uhorského obyčajového práva došlo k rozdeleniu nehnuteľností medzi bratmi

a ostatnými pozemnoknižnými spoluvlastníkmi. Za neopodstatnenú považoval odvolací súd aj námietku týkajúcu sa vymedzenia daru v darovacej zmluve a poukázal v tej súvislosti aj na dobromyseľnosť žalobcov a uplynutie vydržacej doby. Vo vzťahu k námietke zaujatosti voči vec prejednávajúcej sudkyňi JUDr. V. odvolací súd dospel k záveru, že nie sú splnené dôvody pre jej vylúčenie, pretože žalovaný 1/ v námietke zaujatosti nepoukázal na žiaden relevantný vzťah sudkyne k veci, k účastníkom, ani k ich zástupcom. Tykanie právneho zástupcovi účastníka nie je dôvodom na vylúčenie sudkyne z prejednávania a rozhodovania veci, keď iný vzťah, založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom, pozitívnom alebo negatívnom pomere, v konaní nebol preukázaný ani tvrdený. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalovaný 1/. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a tiež súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil tým, že vo veci rozhodovala vylúčená sudkyňa (§ 237 písm. g/ O.s.p.) a napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Uviedol, že sa nestotožňuje s názorom odvolacieho súdu, ktorý nevidel dôvod na vylúčenie vec prejednávajúcej sudkyne, pretože už na pojednávaní si sudkyňa tykala s právnym zástupcom žalobcov, na čo upozornil jeho syn právnu zástupkyňu. Podľa tvrdenia dcéry žalovaného 1/, ktorá je počítačovo zdatná, sudkyňa a právny zástupca žalobcov študovali spolu na jednom gymnáziu a je pravdepodobné, že spolu pokračovali aj v štúdiu na vysokej škole. Zapieranie tejto skutočnosti vzbudzuje u žalovaného 1/ ešte väčšie pochybnosti o nezaujatosti sudkyne. Dovolateľ zotrváva na názore, že rozhodnutia oboch súdov spočívajú na nesprávnom právnom posúdení veci, pretože takýto záver nemá oporu vo vykonanom dokazovaní ani v prvotných zápisoch v pozemkovej knihe. Dovolateľ uviedol, že jeho otec zomrel v roku 1938 a jeho starý otec v roku 1942. Až po smrti otca žalovaného 1/ rozdelil starý otec svoje nehnuteľnosti medzi vnukov a syna Š. C. a to rovnakým dielom, o čom svedčia zápisy v pozemkovej knihe, pričom všetci žili v spoločnej domácnosti a nehnuteľnosti užívali spoločne. Preto sa Š.Š. nemohol domnievať, že delením nadobudol samostatné parcely a preto žalobcovia mohli nadobudnúť len podiely k predmetným nehnuteľnostiam.

Žalobcovia ani žalovaní 2/ a 3/ vyjadrenie k dovolaniu nepodali.

Z obsahu spisu vyplýva, že žalobkyňa 2/ dňa 8. decembra 2013 zomrela (t.j. po rozhodnutí veci odvolacím súdom). Z osvedčenia o dedičstve po M. z 29. apríla 2014 sp. zn. 14 D 420/2013, Dnot. 13/2013 Najvyšší súd Slovenskej republiky zistil, že dedičmi po nej sú: manžel - M. (žalobca 1/) a deti A. a M., s ktorými dovolací súd konal v dovolacom konaní ako s jej právnymi nástupcami.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátom v súlade s § 241 ods. 1 O.s.p., bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol rozsudkom. V zmysle ustanovenia § 238 O.s.p. platí, že ak dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, vydanému v tejto procesnej forme, je prípustné, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.) alebo rozsudok, potvrdzujúci rozsudok súdu prvého stupňa, avšak len vtedy, ak odvolací súd v jeho výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4 (§ 238 ods. 3 O.s.p.).

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnutý rozsudok, ktorým odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa (pričom v jeho výroku prípustnosť dovolania nevyslovil, ani v tejto veci nebolo dovolacím súdom vydané predchádzajúce rozhodnutie, v ktorom by dovolací súd vyslovil záväzný právny názor v tejto veci), je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovaného 1/ z § 238 ods. 1 až 3 O.s.p. nemožno vyvodiť. Vzhľadom na obsah dovolania i zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 O.s.p.) prihliadnúť na existenciu procesných väd konania, ktoré zakladajú tzv. zmätočnosť rozhodnutia, skúmal dovolací súd prípustnosť dovolania aj podľa § 237 O.s.p. v znení účinnom do 31. decembra 2014 (ďalej len „§ 237 O.s.p.“). Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá

nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z uvedených väd, možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 238 O.s.p. vylúčené.

Dovolateľ existenciu procesných väd konania v zmysle § 237 písm. a/ až f/ O.s.p. netvrdil a procesné vady tejto povahy v dovolacom konaní nevyšli najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nevyplýva.

Dovolateľ prípustnosť svojho dovolania opiera o ustanovenie § 237 písm. g/ O.s.p., v zmysle ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pri svojom rozhodovaní vychádzal z ustálenej súdnej praxe, v zmysle ktorej neexistencia žiadneho rozhodnutia alebo existencia právoplatného rozhodnutia nadriadeného súdu o tom, že sudca je alebo nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania vecí, nebráni dovolaciemu súdu pri skúmaní podmienok prípustnosti dovolania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O.s.p., posúdiť túto otázku samostatne (R 59/1997).

Námietkou žalovaného 1/ ohľadne týkajúcou sa zaujatosti vec prejednávajúcej sudkyne na súde prvého stupňa v predmetnej veci sa zaoberal už odvolací súd v napadnutom rozhodnutí, kde uviedol, že neexistuje žiaden dôvod objektívne zakladajúci pochybnosti o jej nezaujatosti a preto ju nevyhlúčil z prejednávania a rozhodovania predmetnej veci. Dovolací súd pripomína, že žalovaný 1/ svoju námietku zaujatosti odôvodnil len tým, že sudkyňa údajne právnenému zástupcovi žalobcov tykala, z čoho vyvodil záver, že sa poznajú

a „sú kamaráti“. V dôvodoch dovolania žalovaný 1/ doplnil, že jeho dcéra na internete zistila, že sudkyňa JUDr. V. a právny zástupca žalobcov JUDr. J. boli spolužiaci na gymnáziu a pravdepodobne „spolu pokračovali aj v štúdiu na vysokej škole“.

Z obsahu spisu vyplýva, že vec prejednávajúca sudkyňa nepoprela, že JUDr. J., ktorý opakovane vystupuje v rôznych veciach na danom okresnom súde ako právny zástupca rôznych účastníkov, bol jej spolužiak na gymnáziu a vysokej škole. Nevedela potvrdiť ani vylúčiť tvrdenie, že právnenému zástupcovi tykala, avšak táto skutočnosť nič nemení na jej nestrannom postoji k účastníkom a právnym zástupcom.

Podľa § 14 ods. 1 O.s.p., sú sudcovia vylúčení z prejednávania a rozhodovania vecí, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu vecí, k nezaujatému prístupu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia o veci, 2/ k účastníkom konania, ktorý vzťah by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom či negatívnom) pomere k nim, 3/ k zástupcom účastníkov konania, ktorý vzťah by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod bodom 2/.

Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednávanej veci alebo taký jeho osobný vzťah k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na vec a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

Vadu konania podľa § 237 písm. g/ O.s.p. dovolateľ vyvodzuje výlučne z dôvodu, že konajúca sudkyňa mala údajne tykať právnenému zástupcovi žalovaných, pričom išlo o bývalých spolužiakov.

Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania veci buď na návrh účastníka súdneho konania (§ 15a O.s.p.) alebo na základe návrhu (oznámenia) samotného sudcu (§ 15 O.s.p.). Obsahom práva na pojednanie veci pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť. Obsahom základného práva na pojednanie veci nestranným súdom je len povinnosť súdu prejsť každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania veci pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03). Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 14 ods. 1 O.s.p. predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 38 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky) treba trvať na tom, že sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania pridelenej veci skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo. Pri posudzovaní týchto dôvodov (ich analýze) v konkrétnej situácii je nutné prihliadať aj na rozsiahlu a inštruktívnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“).

ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu treba brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (por. Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k účastníkom konania, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (por. Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, ale existencia objektívnej skutočnosti, so zreteľom na ktorú môžu vznikať pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti (porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná - „Justice must not only be done, it must also be seen to be done“). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (por. Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k účastníkom konania, resp. k ich právnym zástupcom.

Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava účastníka konania je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu, teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybností na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného. Treba brať zreteľ na skutočnosť, že spoločenské vzťahy v najširšom slova zmysle sú vzťahmi vzájomného pôsobenia, kontaktu medzi členmi spoločnosti, preto závažnosť, ktorá by založila pochybnosť o nezaujatosti zákonného sudcu (znamenala dôvod pre jeho vylúčenie z prejednávania a rozhodovania veci), môže aj pri zohľadnení tzv. teórie zdania uplatňovanej v judikatúre ESLP nastať iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah k danej veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom stanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať nezávisle a nestranne (I. ÚS 332/08).

Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnuc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľné skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (por. Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce, určujúce je to, či sa môže táto obava považovať za objektívne oprávnenú.

Z uvedenej judikatúry ESLP a ústavného súdu možno vyvodit', že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podradiť prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne neexistujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, či sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k veci, k účastníkom konania alebo k ich zástupcom disponuje.

Sudca je pri výkone svojej funkcie nezávislý a zákony a iné všeobecne záväzné právne predpisy je povinný vykladať podľa svojho najlepšieho vedomia a svedomia v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení zmien a doplnkov. Obsah tohto práva a povinnosti je základným pilierom výkonu funkcie sudcu, keď výnimky môžu vyplývať len z naplnenia zákonných predpokladov, ktoré neboli v danej veci naplnené.

Sudcov pomer k účastníkom konania alebo k ich zástupcom môže byť založený predovšetkým príbuzenským alebo jemu podobným vzťahom (§ 116 Občianskeho zákonníka), ktorému na roveň môže v konkrétnom prípade stáť vzťah priateľský, či naopak nepriateľský, takej intenzity, že sudca nebude schopný nezávisle a nestranné rozhodovať vo veci.

Žalovaný 1/ existenciu pochybností o nezáujatosti a nestrannosti sudkyne JUDr. V., ktoré mali byť dôvodom pre jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania danej veci, vyvodzoval výlučne z pomeru (vzťahu) tejto sudkyne k právnenému zástupcovi žalobcov JUDr. J. vyplývajúceho zo skutočnosti, že sú spolužiakmi z gymnázia a snád' aj z vysokoškolského štúdia. Vzťah k právnenému zástupcovi žalobcov však sudkyňa nepotvrdila, lebo uviedla, že s JUDr. H. boli spolužiakmi na gymnázium aj na vysokej škole, avšak jej vzťah k nemu je výlučne profesionálny.

Vychádzajúc z uvedeného nestrannosť JUDr. V. nemôže spochybniť len tá skutočnosť, že sudkyňa a právny zástupca žalobcov JUDr. J. boli v minulosti spolužiakmi na strednej škole a absolvovali vysokoškolské štúdium na jednej právnickej fakulte, ktoré je predpokladom pre výkon ich povolania, ktoré v súčasnosti obaja vykonávajú. Pre vznik dôvodných pochybností, ktoré by mali za následok vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci je totiž nutné, aby deklarovaný vzťah sudcu k účastníkom konania resp. ich zástupcom nadobudol aj vnútorný – emocionálny rozmer vlastný pre existenciu bližšieho osobného vzťahu (v pozitívnom či negatívnom zmysle) predpokladaného ustanovením § 14 ods. 1 O.s.p., čo nie je daný prípad. Takýto rozmer vzťahu sudcu k právnenému zástupcovi žalobcov napokon žalovaný 1/ ani netvrdil.

Dovolací súd sa preto stotožňuje s názorom odvolacieho súdu, ktorý sudkyňu JUDr. V. nevyvlúčil z prejednávania a rozhodovania tejto veci, a nie je preto opodstatnená

námietka žalovaného 1/ o existencii vady konania, zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. g/ O.s.p.

Pokiaľ ide o námietku dovolateľa (vychádzajúc z obsahu dovolania – por. ustanovenie § 41 ods. 2 O.s.p.) spochybňujúcu úplnosť zistenia skutkového stavu veci treba uviesť, že v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dôvodom dovolania nemôže byť samo osebe nesprávne skutkové zistenie. Dovolanie totiž nie je „ďalším“ odvolaním, ale je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným na nápravu len výslovne uvedených procesných (§ 241 ods. 2 písm. a/ a b/ O.s.p.) a hmotnoprávných (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.) väd. Preto sa dovolaním nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvého a druhého stupňa, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

Z obsahu dovolania ďalej vyplýva, že dovolateľ namietal aj skutočnosť, že napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav.

O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Nesprávne právne posúdenie veci je síce relevantným dovolacím dôvodom, samo osebe ale prípustnosť dovolania nezakladá (nemá základ vo vade konania v zmysle § 237 O.s.p. a nespôsobuje zmätočnosť rozhodnutia). I keby teda tvrdenia žalobcu boli opodstatnené (dovolací súd ich z uvedeného aspektu neposudzoval), žalobcom vytýkaná skutočnosť by mala za následok vecnú nesprávnosť napadnutého rozsudku, nezakladala by ale prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. V dôsledku toho by posúdenie, či odvolací súd (ne)použil správny právny predpis a či ho (ne)správne interpretoval alebo či zo správnych skutkových záverov vyvodil (ne)správne právne závery, prichádzalo do úvahy až vtedy, keby dovolanie bolo procesne prípustné (o taký prípad ale v prejednávanej veci nešlo).

Vzhľadom na to, že prípustnosť dovolania žalovaného 1/ nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní úspešným žalobcom vzniklo právo na náhradu trov konania proti žalovanému 1/, ktorý úspech nemal (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p.). Dovolací súd im nepriznal náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na jej priznanie (§ 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 27. októbra 2015

JUDr. Edita B a k o š o v á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lenka Pošová